

Myrernes brune slavekaravane · krydser stiens tørre Sahara *Per Jølling* (8); myrerne lægger et kabel · af myrer til myrens Babel – · af ivrende dyr et ilende bånd · skabt af fanatisk ånd *Emil Bønnelycke* (9). Myren styrer sit timeglas · hjem mod tuen – et stolt palads, · herimod kommer alt af vort, · selv pyramiderne til kort *Aage V. Reiter* (10).

Ove Abildgaard, En myretue (11); Martin A. Hansen, Fortællingen om myretuen (12); Harald H. Lund, Manden og myren (13), Myren (fabel) (14), Visen om myren og myrægget (fabel) (15); Hans P. Lunde, Myrerne (16); Sophus Michaëlis, Myreperspektiv og stjerneperspektiv (17); Orla Bundgaard Povlsen, I myrernes landskab (18); Albert Thurah, Om den flittige myre (19); Knud Wiinstedt, Myretuen (20). Myren og duen (fabel) (21).

LITTERATUR: (1) a 401h 5; b 401s 94; c 890 4; (2) 568e 188f; (3) 867 1905,611; (4) 222x 57; (5) 910d 222; (6) 55d 21; (7) 333b 56; (8) 426 8; (9) 116b 29; (10) 726 25; (11) 1g 38; (12) 300b 70-72; (13) 537m upag.; (14) 537g 37-39; (15) 537q 39f; (16) 540 11f; (17) 568e 188ff; (18) 697i 68f; (19) 859b upag.; (20) 906c 22f; (21) 58 1,1772,699f.

Gedehamse, »hvepse«, *Vespa*

Der findes syv arter gedehamse i vor fauna. De adskiller sig fra den brune og behårede honningbi ved at have glat lysegul bagkrop med sorte ringe. Reden bygges af en grå papir- eller kartonlignende træmasse. Gedehamsene kaldes almindeligvis hvepse (som zoologisk danner en anden insektgruppe), f.eks. når de opsøger syltetøj, frugt o.lign.; i Jylland var (er) hveps ethvert stort, langbenet og flyvende insekt, man ellers ikke havde navn til (1).

– Danmarks Dyreverden 2, 284-89.

Gedehams, ældre nydansk d.s., også *gedehvams*; *gedebrems(e)* 1500-t ff; VFyn (2); forleddet skyl-des de gedehornkrumme følehorn, -hams måske af *hvams* (o. 1700) og beslægtet med engelsk whame 'bremse' samt verbet vimse (3) jf. *vimse* MSjælland 1893 (4).

Geding, *ginding* 1594ff (5), ældre nydansk gid-(d)ing, oldnord. geitungr; som persontilnavn Ge-

tingh, Getings 1300-1400-t (6); jyske sideformer: *gindt*, *ginning*, *getling* (7); *hornhveps* o. 1770 (8). *Hveps*, fællesgermansk, gammeldansk hwæfsæ, ældre nydansk vespe, vispe etc., af indogerm. uobhsa 'hveps', der måske hører til uobh 'væve (frem og tilbage)' og da sigtende til redebygningen (9). Som persontilnavn Wispe, Wespa, Wispæ 1300-t (10).

Bremle 1514 (11), *blindbremse* o. 1700 (12) er måske klæg s. 88; *ablebremse* Fyn o. 1890 (13), *pærebremse* Ø og SFyn, Langeland, Sjælland, Falster, Lolland (14), *pærebi* ØMøn (15), *gul bi* og *gul bremse* Ærø, Møn og *vejlebi* Ærø (16), *brumlebi* Sommersted Sønderjylland (17), *hvem-sing* Nr. Dalby ØSjælland (18); *øjenstikker* Vendsyssel (19) er ellers guldsmed s. 43.

Gedehamsen kunne »med rette kaldes *bihøgen* fordi den sparer hverken bierne eller deres arbejde, men røver til sig alt hvad den kan få deraf« (1763; 20).

LITTERATUR: (1) 212c 1,696; (2) 434 2,19; 388; (3) 659 6,738f; 626 127; (4) 224 1,36 (Slagelseeg-nen); (5) 434 2,20,39 og 5,352; 903 2,1802,351; (6) 363 2.1,333; (7) 212c 1,435; 224 1,1893,36; 296f 139; 66 1,193; (8) 26 3,58; (9) 626 164,469; (10) 363 2.2,1207; (11) 434 1,270; (12) 579 B223; (13) 224 1,1893,36; (14) 388; 276 2,471; 224 1,36; 430 457; (15) 388 1932; (16) 388; (17) 423; (18) 388 1923; (19) 202c 4,323; (20) 693b 1,694.

TALEMÅDER

Den som vil i gamle huller og snavs (eller: rage i alle huller) finder hvepse i nogle (1). Forstyrre et hvepsebo = foretage sig noget, hvormed man gør ondt værre, eller give sig i kast med hidsige folk, der kan hævne sig (1802; 2); stikke hånden i en hvepserede = driste sig til at gribe ind i en prekær sag (3).

Det er en svær hveps (Sønderholm; 4); til lille rask fyr: hvad er du for en bitte hveps? – En underlig hveps = person som farer sanseløst omkring; du er en værre hveps er et rosende og alligevel spottende udtryk (Vendsyssel; 5). Skældsord: en sur hveps (6).

Hvepseliv, -talje 1800-t ff, sammenligning med insektets snævre midte (7). Hveps er slang for kvindens ydre kønsdele (8).

»Hveps« var en børneleg med pind (9).

Ni hvepse og én ginding (eller: en halv snes gindinger) kan stikke en hest ihjel (Jylland; 10).

I et skæmtesagn banker slagsbroder på et træ, og ud flyver hvepse, som stikker ham; dagen efter ser han en torbist kravle på en bro og siger: Jeg ken-